

En ny europeisk agenda för kultur

2017/18:FPM122

Kulturdepartementet

2018-06-26

Dokumentbeteckning

KOM(2018) 267

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén: En ny europeisk agenda för kultur

Sammanfattning

Kommissionen presenterade den 22 maj 2018 ett meddelande om en ny och långsiktig europeisk agenda för kultur för att bl.a. stärka samarbetet på kulturområdet inom EU och öka deltagandet i kulturella aktiviteter. I meddelandet presenterar kommissionen tre strategiska mål och åtgärder med utgångspunkt i ett Europa i omvandling där kulturens roll beskrivs som viktigare än någonsin. Kommissionen föreslår därför en ny europeisk agenda för kultur och menar att det ligger i alla medlemsstaternas gemensamma intresse att ta tillvara på utbildningens och kulturens hela potential som drivkraft för bl.a. jobb, ekonomisk tillväxt, social rättvisa, aktivt medborgarskap och den europeiska identiteten.

Den nya europeiska agendan för kultur är ett av kommissionens svar på uppmaningen från Europeiska rådet i slutsatser från december 2017 om att bl.a. göra mer för att via kultur och utbildning bygga upp inkluderande samhällen samt erbjuda en vision för ett attraktivt EU. Den nya agendan syftar till att utnyttja kulturens roll för att bidra till att skapa en mer inkluderande och rättvis union, stödja innovation, kreativitet och hållbar sysselsättning och tillväxt.

Regeringen välkomnar kommissionens meddelande om en ny europeisk agenda för kultur vars syfte bl.a. är att stärka samarbetet inom och med kulturområdet samt öka deltagandet i kulturella aktiviteter inom EU.

1.1 Ärendets bakgrund

Kommissionens förslag till en ny europeisk agenda för kultur bygger vidare på ett tidigare meddelande från 2007, som godkänkts av rådet, om en europeisk agenda för kultur i en alltmer globaliserad värld. Europaparlamentet har också ställt sig bakom agendan från 2007 genom politiska resolutioner och pilotprojekt.

Kommissionen skriver i sitt meddelande att kulturen fyller en viktig ekonomisk och social funktion i en tid när Europa ställs inför växande sociala klyftor, heterogena befolkningsgrupper, populism, radikaliserad och hot om terrorism. Detta är i linje med det som stats- och regeringscheferna lyfte fram i samband vid en informell lunchdiskussion vid toppmötet i Göteborg i november 2017 och av Europeiska rådet i december 2017. Enligt en Eurobarometer-undersökning från 2017 anser EU:s medborgare dessutom att kultur är den viktigaste faktorn för att skapa en känsla av gemenskap.

Europeiska rådets slutsatser från december 2017 uppmanar EU och dess medlemsstater att göra mer på detta område och undersöka möjliga åtgärder avseende de rättsliga och finansiella ramvillkoren för utveckling av kulturella och kreativa sektorn och kulturarbetarens rörlighet.

Kommissionens förslag till en ny europeisk agenda presenterades den 22 maj 2018.

1.2 Förslagets innehåll

Enligt kommissionen kommer den nya agendan att främja synergier mellan kultur och utbildning och stärka kopplingarna mellan kulturen och övriga politikområden. Den kommer även att hjälpa de kulturella och kreativa sektorerna att klara av utmaningarna och ta tillvara de möjligheter som den digitala övergången medför.

Den nya agendan har tre strategiska mål med utgångspunkt i sociala, ekonomiska och externa dimensioner. Meddelandet redovisar de åtgärder som kommissionen planerar att vidta utifrån de tre målsättningarna.

- Den sociala dimensionen som handlar om att ta tillvara den inneboende styrkan hos kultur och kulturell mångfald för att främja social sammanhållning och välfärd.
- Den ekonomiska dimensionen som handlar om att ge stöd till alla konstarter, kultur och kreativt tänkande inom alla utbildningsnivåer, för innovation och sysselsättning.
- Den externa dimensionen riktar fokus på stärkande av internationella kulturella förbindelser.

1.2.1 Att ta tillvara den inneboende styrkan hos kultur och kulturell mångfald för att främja social sammanhållning och välfärd

Kommissionen betonar vikten att erbjuda tillgång till ett brett urval av kulturella aktiviteter och att kulturellt deltagande sammanför människor. Kulturellt deltagande förbättrar även hälsa och välbefinnande och kommissionen pekar på forskningsresultat som bekräftar att tillgång till kultur är den näst viktigaste faktorn för det psykiska välbefinnandet. Kommissionen uttrycker slutligen att det kulturella deltagandet påverkas av sociala och ekonomiska hinder och att medlemsstaterna måste göra ännu mer för att undanröja administrativa hinder och främja lika möjligheter för alla att delta.

Kommissionen kommer bl.a. att göra följande:

- Föreslå ett program för rörlighet för yrkesverksamma i de kulturella och kreativa sektorerna inom ramen för programmet Kreativa Europa (2018–2019).
- Stödja forskning om kulturell samverkan för att bedöma påverkan inom olika områden, inklusive hälsa och välbefinnande (2018).

1.2.2 Ge stöd till kulturbaserad kreativitet i utbildning och innovation, liksom för tillväxt och sysselsättning

Kommissionen konstaterar att kultur och kreativitet är viktiga tillgångar för ekonomin och att kulturen bidrar till sysselsättning, tillväxt och utrikeshandel. Kommissionen anför vidare att innovativa lösningar kräver en kombination av kunskap och kompetenser som är specifika för de kulturella och kreativa sektorerna. Fokus föreslås på tre specifika ekosystem: teoretisk och praktisk utbildning, städer och regioner samt den kulturella och kreativa sektorn för att skapa miljöer som kan bidra till kulturledda innovationer.

Inom teoretisk och praktisk utbildning lyfter meddelandet behovet av att undersöka sektorsövergripande insatser för kulturell medvetenhet och kulturyttringar då det finns en tydlig koppling mellan utbildningsnivå och kulturell delaktighet. Inom städer och regioner lyfter meddelandet fram att städer som investerar i kultur kan öka sin ekonomisk aktivitet genom att attrahera fler arbetstillfällen. Kommissionen uttrycker slutligen att kulturen är en viktig inkörspport för unga på arbetsmarknaden i flera europeiska länder.

Kommissionen kommer bl.a. att göra följande:

- Stödja valideringsfasen av projekt *Att undervisa, bedöma och lära sig förmågan till kreativt och kritiskt tänkande inom utbildning* som drivs av OECD i syfte att införa en kreativitetsmodul i programmet för internationell utvärdering av elevprestationer 2021 (Pisa).
- Organisera en regelbunden dialog med de kulturella och kreativa sektorerna inom ramen för den förnyade industripolitiska strategin i

1.2.3 Stärkande av internationella kulturella förbindelser

Kommissionen hänvisar till att EU upprättat en ram för det kulturella samarbetet med partnerländer i samband med 2016 års gemensamma meddelande från kommissionen och den höga representanten för utrikesfrågor och säkerhetspolitik *Mot en EU-strategi för internationella kulturella förbindelser*. Vidare menar man att kulturdiplomati har identifierats som ett viktigt verktyg och inslag för den globala strategin för Europeiska unionens utrikes- och säkerhetspolitik. Kommissionen konstaterar att den nya agendan kommer göra det mer effektivt att föra fram kultur som en identitets- och sammanhållningsfaktor och är ett element som kan frambringa fredliga relationer. Kommissionen uttrycker slutligen att agendan kommer att användas för att betona den kulturella dimensionen i bl.a. hållbar utveckling och för att bidra till genomförandet av FN:s agenda 2030 för hållbar utveckling.

Kommissionen och den höga representanten kommer bl.a. att göra följande:

- Främja de kulturella och kreativa sektorerna på västra Balkan genom ökat stöd från Kreativa Europa och utveckla strategier för kultursamarbeten på regional nivå, med start från länderna på västra Balkan, i Mellanöstern och Nordafrika samt Latinamerika.
- Starta upp förberedande åtgärder för att få till stånd europeiska kulturhus i partnerländerna.

1.2.4 Övergripande åtgärder

Ett avsnitt i meddelandet lyfter även fram åtgärder som av många anledningar kan ses som övergripande, bl.a. kulturarvet och digitaliseringen som kommer betjäna alla tre målen.

Kommissionen kommer bl.a. att göra följande:

- Presentera en handlingsplan för kulturarv i samband med att det europeiska kulturarvsåret avslutas och bl.a. be medlemsstaterna att utarbeta motsvarande planer på nationell nivå.
- Stimulera samverkan mellan konst och teknologi och samarbete för att få fram hållbar innovation på industri- och samhällsnivå (2018).

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Meddelandet innehåller inga förslag som innebär någon förändring av regelverk i Sverige.

Meddelandet innehåller inte något förslag till beslut utan presenterar övergripande viljeinriktningar.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar kommissionens meddelande om en ny europeisk agenda för kultur vars syfte bl.a. är att stärka samarbetet inom och med kulturområdet samt öka deltagandet i kulturella aktiviteter inom EU. Regeringen anser att det är viktigt att respektera yttrandefrihetens grundläggande principer och rätten till konstnärlig frihet.

Regeringen ställer sig alltså positiv till förslaget om en ny europeisk agenda för kultur men kommer behöva analysera och ta ställning till de förslag som kommissionen aviserar i meddelandet.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Meddelandet har inte remitterats.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Inte aktuellt då meddelandet inte innehåller några förslag till lagstiftningsakter.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Inte aktuellt då meddelandet inte innehåller några förslag till lagstiftningsakter.

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Den nya europeiska agendan för kultur förväntas spela en viktig roll inför framtagande och förhandling av rådets arbetsplan för kultur för perioden från 2019. Fortsatt behandling av meddelandet är inte känd.

4.2 Fackuttryck/termer